

LUNDS
UNIVERSITET

Praktikanter i näringslivet

En primär attitydundersökning

Frans Björkstam
Rebecka Persson
Psykologprogrammet
Lunds Universitet, ht 13

Introduktion

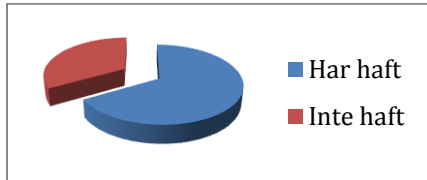
Under hösten 2013 genomförde vi en enkätstudie på uppdrag av Bjäre PR. Syftet med studien var att skapa förståelse för hur sådana företagare som tagit emot praktikanter upplevt praktikantskapet, och därmed hur det kan förbättras.

Femton respondenter besvarade enkäten, och av detta följer naturligt att vi inte kan uttala oss om någon kausalitet eller hävda statistiskt stöd för slutsatser. Rapporten från enkätundersökningen får ses som preliminär (inför eventuella framtida undersökningar) och eftertänksam snarare än konkluderande.

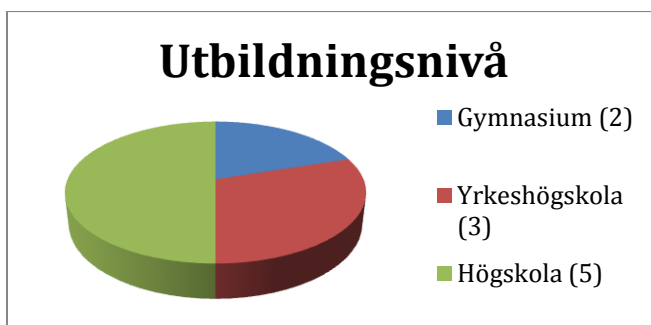
Genom enkätundersökningen framkommer intressanta tankar och noterbara iakttagelser, om dessa är representativa för någon grupp lämnar vi dock osagt. Att ett uttalandes representativitet är osäkert betyder givetvis inte att det är oanvändbart. Inspiration och förmedling av kunskap kan se utan att inspirationen och kunskapen nödvändigtvis är generaliserbar till en större grupp.

Inledande tolkning

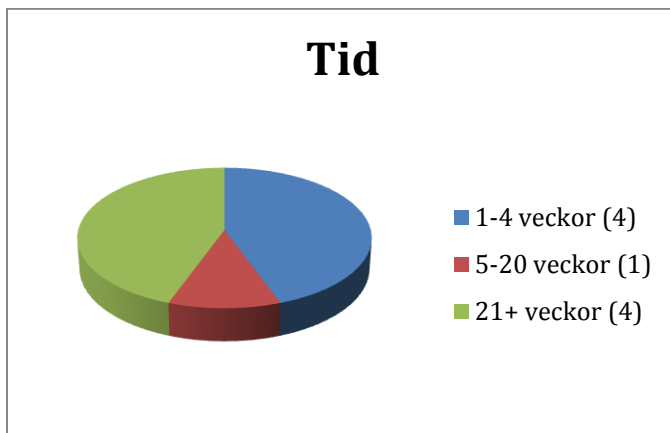
Tio stycken av de som svarat på undersökningen uppger att de någon gång tagit emot praktikanter, fem stycken säger att de inte haft praktikanter.

Av de som tagit emot praktikanter har de allra flesta haft praktikanter på högskole- eller yrkeshögskolenivå. Bara två av respondenterna har haft praktikant från gymnasieskola.

Tidsramarna för praktikperioden har varierat kraftigt.

De som inte haft praktikanter

Som ses ovan var det en tredjedel av respondenterna som inte tagit emot praktikant. De flesta av dessa hänvisar till yttre begränsningar som anledning till att de inte tagit emot

praktikant. Den vanligaste invändningen är att man som egenföretagare helt enkelt inte har tid att hantera en praktikant.

En respondent svarar:

Svårt att ta sig tiden som egenföretagare, trots att jag kan se en rad områden där det skulle vara ett sant nöje att ta del av nya kunskaper.

Bara en av de som inte tagit emot praktikanter svarar Inte aktuellt, och de alltså är alltså inte negativa till tanken på praktikantskap, men har valt bort det pga begränsningar som tid och verksamhetsramar. Vid frågan vad man hade kunnat göra för att motivera dig att ta emot praktikant svarar en:

För mig hade det varit praktiskt att ha "paketlösningar"; ex. förslag på vad en student/praktikant skulle kunna utföra för typ av jobb. Att då ta sig tiden att ge tillräcklig information för att ett arbete ska kunna utföras vore betydligt enklare!

Detta också något som går igen i de som inte haft praktikanter utlåtanden. Man är osäker på exakt vad en praktikant kan bidra med till verksamheten, samtidigt som man är orolig för att praktikanten ska ta tid som behövs för andra aspekter av verksamheten. En annan respondent skriver:

Informera om vad man erbjuder för praktiktjänster, kanske via Företagarföreningar och Nyföretagarcentrum som har direkt kontakt med många företagare, och vad det innebär i termer av åtaganden och tidsmässig omfattning.

Detta skiljer sig från de flesta andra som menar att skolan är den aktör som borde göra mer för att underlätta praktikgången i deras verksamheter.

Nöjdhet

Av de tio som svarade ja var det bara två som skattade sig under 6 på skalan, 80% av de tillfrågade ansåg sig alltså generellt nöjda med sina praktikanter.

	Nöjdhet
Medelvärde	6.5
Medianvärde	7
Typvärde	8

Nöjdhet	1	5	6	8	9
Antal	1	1	3	4	1

Som vi ser i tabellen ovan var det en av de tillfrågade som skattat 1 på nöjdhet. Detta är alltså ett generellt gott omdöme. Det verkar som om de allra flesta ändå är nöjda med de insatser deras praktikanter gjort.

Vad hade krävts för att du skulle bli nöjdare?

Det vanligaste svaret är engagemang från skolan. Både från de som är nöjda och de som är mindre nöjda. En av de mindre nöjda respondenterna svarar:

Mer verklighetsförankring, att projektet handlar mer om mitt företag än anpassat till deras utbildning. Jag hade bara nytta av hälften som de gjorde åt mig, och hade ingen kontakt med någon lärare.

Bland de som tagit emot praktikanter kan man se en tendens åt att man anser att det är skolans uppgift att skapa kommunikationskanaler och att det är skolans uppgift att vara tydligare kring vad praktikantskapet innehåller, särskilt där det medfört konflikter mellan verksamhet och praktikens syfte. En annan respondent efterfrågar:

Mer kontakt med skolan, klarare riktlinjer för vilka önskemål som fanns för vad praktiken skulle innehålla.

Vad har varit det bästa med att ha tagit emot praktikant

Mer än hälften (60%) svarar att praktikantens arbetsinsats varit det bästa. Detta går väl i linje med den uppfattning vi fått av undersökningen. En svarar att praktikanten kommit med tips för förändringar för verksamheten, och en annan att praktikanten gett respondenten en möjlighet att utveckla sitt eget ledarskap

Annan hjälp

Den enda som svarar ja på frågan "Finns det någon annan du hade velat ha hjälp av för att bättre använda praktikanter i din verksamhet?" svarar:

Inte i det fall vi som gymnasieskola får lärarkandidater, men ska vi ta emot praktikanter inom de områden som inte är vår bransch skulle vi behöva det.

Samma respondent svarar på frågan om vem som skulle kunna hjälpa till med detta:

Den som skickar ut praktikanter, eller någon annan som är insatt både i utbildningen och i näringslivet.

Här återkommer igen tanken om att någon behöver ta ett större ansvar för att koordinera praktikanter gentemot verksamheter.

Andra tankar

Tror på idén att ha praktikanter, men det måste passa in med vad de läser och vad man i så fall har för infallsvinkel i företaget där de får jobba med just det. Sen är det alltid engagemanget från praktikanten och vilja att hjälpa ett företag och ta lärdom av det. Det vanligaste respondenterna haft funderingar kring är skolans roll när det kommer till att matcha praktikant med företag. En respondent skriver:

Det är viktigt att praktikanten själv vet vad den ska göra. Den som skickar ut praktikanten måste se till att ge bra instruktioner.

Och en annan menar att:

Att skolan också frågar näringslivet på vilket sätt man kan anpassa sig till deras förutsättningar. Jag menar att många skolor har kontakt med näringslivet eller liknande endast när det är dags att få ut studenter på praktik. Också klagar man över oviljan att ta emot praktikanter. Skolan, vare sig det är gymnasie, YH, universitet eller högskola måste anpassa sig också efter de yttre förutsättningar som finns.

Åter igen framkommer tema av att företagare säger sig vara angelägna att ta emot praktikanter, och att man generellt haft positiva erfarenheter av praktikanter, men att skolan inte gör sitt jobb tillräckligt bra när det kommer till information och verksamhetsanpassning.

Någon enstaka respondent hänvisar till att företaget inte har några lämpliga lokaler för att ta emot praktikant, och detta är givetvis något som kommer att vara en realitet för vissa verksamheter.

En respondent skriver att det är:

Viktigt att ungdomar kommer ut i praktik under sin skoltid. Tyvärr har jag ingen lösning på problemet att företagen oftast inte kan lägga kraft och tid på att ta emot elever i dagens pressade arbetssituation. Kanske ett bidrag från staten skulle sporra?

Vilket också tyder på att det finns de som ser praktikantskap som en slags gratistjänst som företag erbjuder. Detta trots att de allra flesta som tagit emot praktikanter i undersökning har haft praktikanter från Yrkeshögskola eller Högskola, alltså tämligen kvalificerad personal som borde kunna tillföra verksamheten resurser och värde, snarare än att belasta den.

Frågan är då var i informationskedjan detta inte gått fram, och varför.

Slutsatser

66% av respondenterna har någon gång tagit emot praktikanter i sin verksamhet. Av dessa är omkring 80% nöjda med det arbete praktikanterna utfört. Det vanligaste man uppskattat med att ha praktikanter i sin verksamhet är att de utfört ett praktiskt arbete som varit bra för företaget. De som varit mindre nöjda har primärt åberopat kommunikationsproblem som negativa faktorer, och den som var mest missnöjd berättar att praktikanten avbröt praktiken pga. utlandsstudier.

Med bakgrund av detta verkar det som om praktiken generellt fungerar bra i området, och med tanke på att de som både tagit emot praktikanter och varit nöjda med sina praktikanter är i majoritet borde det vara möjligt att använda företagare i den region som undersökts som en kunskapskälla till framgångsrikt praktikantskap i framtiden. Av de som inte tagit emot praktikanter anger den stora majoriteten att det är yttre ramar som satt begränsningar för praktik i företaget. Man är osäker på hur mycket tid det kommer ta, om man kommer hinna, och är osäker på vad det exakt skulle innebära att ta emot en praktikant.

Det är vår uppfattning att den enskilt största källan till osäkerhet gentemot företagspraktik är okunskap, och att den enskilde företagaren hade önskat att primärt skolorna tog ett större ansvar när det kommer till att matcha verksamhet med praktikant, samt när det kommer till att informera om vad praktikanter gör och vad de kräver av verksamheten.

Om det är realistiskt att delegera en större mängd ansvar på skolorna kan vi inte uttala oss om, men det verkar som om flera av respondenterna i de fall där det finns osäkerhet kring praktik hade önskat att skolan tog ett större ansvar kring att informera och arrangera praktikperioder.

Flera av respondenterna har tankar om hjälp hade kunnat ges för att underlätta matchningen av praktikant mot verksamhet. Någon efterfrågar hjälp från extern verksamhet, exempelvis företagarföreningar, medan en annan föreslår färdigdefinierade paketlösningar för praktik.

Oavsett vilket verkar det onekligen finnas en vilja att använda praktikanter på ett ömsesidigt utvecklande sätt hos de allra flesta av de tillfrågade, samtidigt som man vill ha lite mer hjälp med att arrangera praktiken.